

nummer
hijnen.
DER.
le.
n eene
ld van
n.

ot ver-
cheerd

n,
as van

emees-

R.

II. De leer
tempelband

maid f 2.90.
uitgegeven,
Christelijke
ES. Prijs in

3.60. Nog

Reformatie

g der Vrije

maid f 1.90

stellen, om
in omgeving
n vergaderd
het hooge
end onder
th gebracht
den grond-
een volks-
Christelijke
erp van ge-
worden, van
en die met
des Heeren
oor ons land
heid alleen
len, wanneer
urnaar alles
e ware wijs-
leeren te vin-
— dat ook
geldt: „Die
Mij versma-
Alleen wan-
en hij Gods
kring tot de
ook de mid-
dit doel te
wil ook de
len een der
e beginselen
porop zullen
volks zullen
ezen is het
zij hooren,

meer werk-
f. HOVY.

leer H. Mol
f 10, samen
stra te Vree-
uw te Buik-
ten Rae te
Koppenol te
art f 5; uit
Noteboom te
uit Vlist f 7;
gens mistel-
er W. Kähler
sluis f 40 72;
indrecht bij
40,78. Aan
W. Kähler
f 50, uit Hil-
den heer H.
f 2.50, van
heer K. Vel-
num f 30,50;
eld f 5; door
den Gez. R. f 1.

e Jongedoch-
sloopen.

ingekomen:
Neele f 1;
gen f 5; van

ingmeester.

ISKER K.
OS.
ORFF.
BEEK VAN
er, Kerk te
Ned. Geref.

ring met de
OMDRUKKERI,
RDAM.

De Heraut

VAN DE

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (Staatblad N°. 124).

Zondag 12 Februari 1888. N°. 529.

Het Lijden.

VIJFTIENDE ZONDAGSOPDEELING.

II.

Doch het belagde den
Heere hem te verhooren: Hij
heeft hem krank gemaakt.
Jes. 53: 10.

De Middelaar leed „den gansen tijd zijns levens op de aarde.“ Hij kon niet lijden, dan om onzentwil; plaatsbekleedend voor ons; en in onze plaats. Zoo droeg hij dan onze zonde van zijn geboorte af. Hij heilig in zich zelf; onnoozel, onbesmet, van alle zondaren afgescheiden; maar dragende een vreemde schuld, die buiten hem omging, maar die hij, het Lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt, droeg.

Deze schuld droeg hij, niet wijl wij ze op hem hadden gelegd. Wij toch zouden dit nimmer gedaan hebben, en ons ware dit een dwaasheid geweest. Maar omdat ze op den Middelaar was gelegd door God Driëenig, en hij zelf, als zijnde „God te prijzen in der eeuwigheid“, ze willoos op zich nam.

Dit opleggen had in beginsel plaats in den eeuwig Raad Gods, maar wierd eerst verwerkelijk door de Vleeschwording. Toen toch nam de Zoon Gods onze menselijke natuur aan; niet een mensch, maar „menschen natuur“, en die natuur gelijkte ons gevallen geslacht te alleen geven kon, en gelijk hij ze van een gevallen menschen alleen nemen kon, ingezonken en met de woeling des doods er in.

Zoo wierd hij dan geboren „heilig, onnoozel en onbesmet“, naar zijn innerlijk wezen, maar naar den uitwendigen staat als een „schuldige“ gerekend; „gerekend met de misdadigers“, als een die veracht was en de onwaardigste onder de menschen; gelijk een „op wien de toorn Gods rustte.“

Had hij niet onze natuur uit het vleesch en bloed der kinderkens aangenomen, maar door schepping zich een nieuwe menselijke natuur bereid, zoo ware hij noch innerlijk met zonde besmet geweest, noch ook had hij uitwendig onze schuld gedragen.

Had hij niet slechts onze natuur, maar ook een menschenlijke persoon aangenomen, zoo zou hij zelf zondaar zijn geweest, en zou hem Adams schuld zijn toegerekend, gelijk onze één.

Nu hij daarentegen niet een nieuwe natuur schiep, en ook niet een menschenlijke persoon, maar van ons onze natuur aannam, nu was en bleef hij in zijn innerlijk wezen God, en daardoor heilig en onnoozel, maar droeg hij onze schuld.

Het Woord kon niet vleesch worden, zonder dat onze schuld op hem rustte. Dat hij, vleesch geworden, onze schuld dragen zou, was naar het bestel van Gods Raad.

Niemand mag dus zeggen: „Het was een natuurnoodwendigheid; eenmaal onze natuur aannemende, moest hij wel onze schuld dragen.“ Dit is niet zoo. Het aannemen van onze schuld was een daad van goddelijk ontfermen.

Maar ook mag niemand zeggen: Hij had onze natuur kunnen aannemen en toch buiten onze schuld staan. Want immers een natuur, waarop niet Gods toorn rustte, hadden we niet te geven.

En zoo hangen dan deze twee onlosmakelijk saam. Uit vrije erbarming nam hij onze schuld op zich; en om onze schuld werkelijk te kunnen dragen moest hij aannemen onze menschenlijke natuur.

Op onze natuur rust na den val in het Paradijs „de toorn Gods“. Daarvan getuigt de klager in Psalm negentig: „Wij vergaan door uwen toorn en door uwe grimmigheid worden wij verschrikt“; wat in dezen psalm juist van onze natuur gezegd wordt. „Van nature, roept ook de Apostel, worden we als kinderen des toorns geboren.“

Deze toorn is bij God den Heere heel anders en veel ontzaglijker dan bij ons menschen.

Bij ons is toorn een heilige beweging onzes gemoeds, waardoor we tegen iets dat ons hindert en kwaad dunkt met al de spanning van ons bloed ingaan, om het met woord en daad te vernietigen, te bestraffen of te stuiten. Vandaar dat in ons de toorn billijk of onbillijk ontstoken kan zijn. Onbillijk, als wat ons in vlam zet zondige geprikkeldheid of baatzucht is. Billijk daarentegen als de gloed in ons ontbrand tegen wat laag, verachtelijk en gemeen is. In dien laatsten zin is toorn dus het niet lijdend kunnen berusten in de openbaring der ongerechtigheid; er door geprikkeld worden; er tegen ingaan; en bij die spanning onzer ziele in ons bloed ontstoken te worden en ontstoken in het vuur onzer lippen.

Deze goede, billijke toorn nu is eenigzins een natuurlijke afschaduwing van wat de toorn eigenlijk in God den Heere is, doch meer dan een zwakke afschaduwing ook niet.

Ge moet er namelijk op letten, dat zodra ge van het Eeuwige Wezen spreekt, er geen ongerechtigheid naast, bij of tegenover Hem openbaar kan worden, of Hij als Schepper moet zelf die ongerechtigheid dragen. Kain heeft Abel niet kunnen vermoorden dan met kracht die God zelf op dat oogenblik in hem onderhouden moest. Een zondaar loopt om te zondigen niet uit de Schepping weg, om nu ergens buiten de Schepping Gods en buiten den Heere om zijn euveldaad te volvoeren. Dat kan hij niet. Ook in alle zondaren geldt het: In Hem leven zij en bewegen zij zich en zijn ze. Van oogenblik tot oogenblik is het God, die ze met zijn almachtige hand draagt; die al hun kracht in hen ophoudt; die ze denkrvoren en zinnensmacht geeft; en ook bij het volvoeren, doen ze hun kwaad met een macht die Godes is. Alle kwaad wordt bedreven voor Gods aangesicht; met goed, dat Hij gaf; als in de eigen hand Gods, waarmee Hij alle natuur draagt.

Onder menschen komt het soms voor, dat men gruwelen bedrijft in ons eigen huis; met ons goed; misbruikende een door ons geschonken kapitaal; schendende een door ons verleend vertrouwen. En reeds dan voelt ieder mensch in zijn nieren, hoe veel heeter is, komt het uit, dan niet de ontbranding van onzen toorn!

Maar nu, bij God den Heere is dit alles in het oneindige versterkt. Tegenover Hem is alle zonde volstrekt in zijn huis, voor zijn oog, met zijn goed en door zijn kracht gedaan. Als een booswicht de hand van een moeder nam, en die misbruikte om haar zuigeling te worgen, kon er geen banger gruwel aan het hart van die moeder worden aangedaan, dan gestadig ingaat tegen het Eeuwige Wezen, als dag aan dag de zondaren de vingers van zijn goddelijke hand misbruiken om al hun zonden door te zetten.

Denk dit nu in, en gij zult Gods toorn althans enigermate verstaan. Verstaan dat „verterend vuur“, waarbij geen onzen wonen kan. En ook vatten, waarom „toorn, grimmigheid, verbolgenheid“, woorden klim-

mend in kracht zijn, om het afgrijzen en gruwen van alle zonde in den Eeuwige uit te drukken.

Ge kent het woord reactie. Reactie, zooals ge vanzelf de hand afwerend uitstrekt, als ge een insect langs uw hals voelt kruipen of een ondiep u naderen voelt. Reactie, om u te vrijwaren tegen de aanraking van wat uw leven niet duldt. En zoo nu is ook de „toorn Gods“ een goddelijk reageren tegen alle zonde en ongerechtigheid. Een afwerend uiten van zijn goddelijke mogendheid, om de zonde verre van zich te houden. Omdat Hij heilig is, toorn Hij vanzelf, noodzakelijk en rusteloos tegen alle ongerechtigheid in zijn schepsel. En deze toorn brandt door, en brengt aan het zondig schepsel den dood.

Toch is deze toorn Gods geen vuur dat brandt alsof het bij dat branden aan Gods wil onttrokken zou zijn. De Heere vermag den toorn in te houden (Micha 7: 18: Hij houdt zijn toorn niet in in eeuwigheid. Hij kan zich twenden van de hitte van zijn toorn (Deut. 13: 17). Er is een oogenblik in zijn toorn, maar een leven in zijn goedgunstigheid (Ps. 30: 6). Zijn toorn kan een weinig en veel ontbranden. Hij kan rooken (Ps. 74: 1). Zijn toorn kan uitgesteld (Jes. 48: 9). In den toorn gedenkt hij des ontfermens (Hab. 3: 2).

Ware dit niet zoo, en ware de toorn des Heeren terstond in het Paradijs in volle kracht uitgegaan, zoo zou opeens de aarde verteerd zijn en de hel geopend. Dat er sinds het Paradijs nog een leven op aarde mogelijk was, is het ophouden en inhouden van zijn toorn. Een daad van genade. En dat ook gij persoonlijk niet reeds lang verteerd zijt, maar nog leeft en in den tijd der genade zijt, is enkel dat de Heere zijn toorn nog bedwingt en uitsluit. Lankmoedigheid ontfermt!

Zoo alleen verklaart het zich, dat wij allen in zonde ontvangen en geboren worden en daarom der verdienisse onderworpen zijn, en dat toch het aanzijn op aarde nog vaak zooveel stille levensvreugd biedt.

Komen we nu op den Middelaar, dan springt het in het oog, dat in dien Middelaar niets was, dat den toorn Gods kon opwekken. Integendeel, als heilig uit Maria geboren, en als onnoozel, onbesmet en afgescheiden van de zondaren, was hij het voorwerp van Gods welbehagen, gelijk bij den Doop en op Thabor en in den Tempel betuigd werd.

Maar deze Zoon des welbehagens droeg, heilig, onbesmet en onnoozel, als hij was, onze natuur; een natuur die hij van ons genomen had; en genomen had gelijk wij die droegen; d. w. z. die menschenlijke natuur, waarop de toorn Gods rustte. En vandaar dat hij van zijn geboorte af, zodra hij met onze natuur zich omkleedde, d. i. „den gansen tijd zijns levens“, den toorn Gods tegen de zonde des gansen menschenlijken geslachts gedragen heeft.

De menschenlijke natuur lag voor God geoordeeld van het Paradijs af, en die geoordeelde natuur nam de Zoon Gods aan. Hij kwam in de gelijkheid des zondigen vleesch (Rom. 8: 3). Zelf innerlijk, naar zijn wezen buiten alle aanraking zelfs met iets dat ook maar naar zonde zandde, maar dragende onze natuur, en dragende dus ook den toorn Gods, die op deze onze menschenlijke natuur rustte.

De uitdrukking van onzen Catechismus: „de toorn Gods tegen de zonde des gansen menschenlijken geslachts“ is daartoe zeer gelukkig gekozen. Niet, gelijk de Arminianen dit uitleggen, als school hieria,

dat Christus voor alle menschen zaligma-kend gestorven ware. Want Ursinus heeft zelf in zijn uitlegging deze woorden vlak omgekeerd verklaard. Maar wel gelukkig gekozen, omdat het de zaak niet zou uitdrukken, als er stond: „de toorn Gods tegen de zonde der uitverkorenen“. Ook de uitverkorenen toch hebben geen zonde als uitverkorenen, maar alleen als behoorende tot een zondig geslacht en staande voor God als voortgekomen uit die menschenlijke natuur, waarop zijn toorn rust. Dit is het wat de heilige apostel zegt: „Gij waart van nature kinderen des toorns gelijk ook de anderen.“

Onze schuld en onze zonde hangt dus saam met de schuld en zonde van het menschenlijke geslacht, waartoe we behooren. Dat geslacht viel in Adam, en in en met Adam al wat uit dit geslacht komen zou en dus in dit geslacht besloten lag. Adams zonde, onze erfzonde en onze werkelijke zonde, het staat al in noodzakelijke verband. En geen mensch kan zeggen: „Ik heb alleen maar te maken met mijn eigen zonde.“ Dit is niet waar. Ge hebt te maken ook met de zonde van uw vrouw en kinderen; ook met de zonde van uw stad of dorp; ook met de zonde van uw volk en vaderland; ook met de zonde der menscheid. Metterdaad is dus: „de zonde des gansen menschenlijken geslachts“ de eenige juiste uitdrukking, die de onze schuld in Adam, en onze medeschuld aan de schuld van anderen tot haar recht laat komen. Zou de Middelaar het rantsen voor de zijnen betalen en hun zonde verzoenen, dan kon dit niet anders gebeuren, of er moest plaats hebben verzoening van de zonde van heel ons menschenlijke geslacht; want onder geen mindere zonde liggen de uitverkorenen geoordeeld.

Op de Synode te Dordrecht drukte men dit uit door te zeggen: „dat de dood des Zoons van God de eenige en volmaakte offerande en goeddoening voor de zonde is; van een oneindige kracht en waardigheid; overvloedig genoegzaam tot verzoening der zonde van de gansche wereld.“ Maar de vrucht er van, en dus de werkelijke verzoening, komt alleen tot stand bij hen, op wie de verzoening wordt toegepast naar Gods raad.

Deze „toorn Gods tegen de zonde des gansen menschenlijken geslachts“ en dus tegen de menschenlijke natuur, bestaat daarin dat God den dood in die natuur brengt, en dien dood er niet weer uitsneemt, tenzij die natuur van het vleesch alga en zich bekeert tot den Geest.

Niets minder dan den dood brengt deze toorn. Dood niet in den zin van vernietiging, zoodat het ophoudt te bestaan. Zulk een dood toch kent de Heilige Schrift niet; althans niet voor den mensch. Voor den mensch is, evenals voor den engel, de dood, zoo hij hem overkomt, eeuwig. Vandaar het onwezen der hel; zijnde de doodsexistentie, gelijk er nu nog is. existentie van leven.

Sloeg nu de dood zijn slag opeens, zoo zou er geen lijden zijn, maar de volle dood opeens intreden. Maar dit is niet zoo. God legt het zaad van den dood in u; en dan ontkiemt dit zaad des doods allengs; en eerst over zekeren tijd voleindt die dood zijn vrucht; naar ziel en lichaam beide.

Nu is lijden dit geheele proces van de langzame ontkieming van het zaad des doods in ons, onder den gloed van Gods toorn.

Dat zaad des doods heeft de Heere in het Paradijs in den wortel van ons geslacht gelegd. Hij had gezegd: „Zoo gij eet, zult

gij den dood sterven“, d. i. den dood in u krijgen, en terstond na den val kreeg de mensch dan ook den dood in zich, en sinds is er nog nooit uit man en vrouw een kind geboren, dan met dat zaad des doods in zich. In alle mensch om u heen, zit, evenals in uwe, dat zaad des doods in. Uw leven is een gestadig sterven; zooals het Doopsformulier zegt. Van de wieg tot het graf, groeit de dood in ons, tot hij ons ten leste overschaduwet.

Bij ons is dit lijden dus natuurnoodwendigheid. Of we willen of niet, het overkomt ons. En het eenige wat in deze noodwendigheid verschil en onderscheid aanbrengt, is het voorzienig bestel onzes Godes, zonder wiens wil geen haar van ons hoofd zal gekrenkt worden.

Maar zulk een noodwendigheid was nu het lijden Christi niet. Bij hem was alles vrij en willoos. Louter ontferming. Enkel goddelijk mededoogen. Voor zijn ontvangenis. Na de kribbe. Tot aan het kruis.

Geen oogenblik wil hij anders. Had hij anders gewild, het zou anders geweest zijn. En door dien wil komt op hem onze natuur, en komt op hem de toorn Gods die op die natuur rust, en komt op hem het lijden in vollem omvang, dat uit dien toorn Gods vloeit.

Toch is er ook hier een proces. De Middelaar gaat niet opeens in den dood. Eerst leeft hij drie en dertig jaar. Al die jaren lang is er inhouding van den toorn Gods, die slechts met mate op hem komt. En eerst tegen het einde zijns levens, wordt deze toorn een zeer groote toorn, een ontzaglijke verbolgenheid, toen de Heere al onze ongerechtigheid op hem deed aanloopen.

En toen klonk het lijden. Klom het van oogenblik tot oogenblik. Winnende in heftigheid; ingaande in onpeilbare diepte; tot het nederdaling ter helle wierd; een uitbreken van den eeuwig dood; maar van een dood dien hij verslinden kon, omdat hij de Zoon was, waar wij eeuwiglijk onder dien doodenden toorn hadden moeten bewijken.

KUYPER.

„Gij en uw huis!“

En zij zeiden: Gelooft in den
Heere Jesus Christus, en gij
zult zalig worden, gij en uw
huis.
(Hand. 16: 31).

Onzichtbare banden zijn zoo raadselachtig

en toch trekken ze soms zoo sterk.

Ge zult nederzitten in een spoorcoupe, dat ge als haringen gepakt openziet, en men u links en rechts drukt, en dat ge toch als een vreemde en zonder aanraking te midden uwer medereizigers zijt; terwijl ge op hetzelfde oogenblik aan vrouw of kind zult denken, die uren ver van u afzitten, en ge met hen u op 't innigst verbonden gevoelt.

Ze zijn zoo geheimzinnig die verborgene banden; die wonderbare banden van het hart; en die nog teederder banden des geestes.

Ge merkt er niets van, en ge ziet er niets van; ge kunt ze naspeuren noch tasten; en toch zijn ze er; en hun trekking is zoo machtig; dan vooral zoo ze door de banden van het bloed worden gesteund.

Zie slechts om u in uw gezin.

In een vol uitgegroeid gezin was eerst alleen een vader en moeder; en nu is hun kroost geaankomen; en bloeien de olifanten aan hun tafel. Maar al lijkt zulk een huisgezin op een plant, toch is het anders dan een plant. Want immers van een plant kunt ge de stukken niet uit elkaar nemen, of ze hebben niets meer met elkander uitstaande. Stekken van een boom afgenomen keeren nooit meer naar dien

3. daar zijn ook in de Gereformeerde kerk een vrij groot aantal leeraars, die eveneens het absolutum decretum als een valsche stelling en schadelijke dwaling verwerpen en de leer der algemeene genade Gods van ganser harte belijden; waarom wil de kroonprins van deze goede soort leeraars afwijken?

Daarop antwoordde hij, dat het waar was en hemzelven bedenkelijk voorkwam. Hierop klagde hij, dat hij zwak was en zijne gedachten niet bij elkander houden kon. Toen hij weder tot zichzelf kwam, zeide hij: Ik heb niet gedacht, dat het zoo met de leer der Lutheranen staat, mij valt het wel in, dat dus geen noodlot, maar hij alleen aan den dood van Katt en zijn eigen ongeluk schuld heeft.

Ik antwoordde: „Gij zijt op den goeden weg, God laat u zijnen toorn alzoo voelen, opdat gij om genade roepen zoudt.“

Men moet zeggen, dat het toch, in het aangesicht van den dood des vriends en in de vrees, zelf ten doode voorbereid te worden, een vreeselijk onderdicht over de verkiezing is, maar de bittere handelwijze des konings heeft op den zoon opwekkend gewerkt.

DE GAAY-FORTMAY.

Het Calvinistisch karakter van den Heidelbergischen Catechismus.

DOOR
DR. A. ZAHN.

Müller had ook Katt ten doode voorbereid en blijkbaar door hem geïnspireerd, heeft deze den kroonprins ook nog aangeraden, dat hij niet aan een noodlot moest gelooven, maar zeker zijn van de voorzienigheid en regering Gods in alle kleine dingen. Den 8sten November 1730 bericht Müller aan den koning: „De kroonprins is uit zichzelf het gesprek over de volstrekte uitverkiezing, alsmede over het noodlot, uit hetgeen totmoe voor-gevallen is, gisteren voormiddag begonnen en des middags daarop heeft hij zijn bevestigd heb, het volledige antwoord te geven en uit Gods Woord bondige bewijzen te leveren over de voorwaarde der verkiezing, alsmede over de algemeene genade, waarop hij toen onder anderen den tekst

2 Petri 2: 1, „dat de Heere Jezus ook die gekocht heeft, die werkelijk verdoemd worden.“ bijzonder ter harte genomen heeft, zeggende, dat hij deze schriftuurplaats nog nooit gehoord had, waarin duidelijk het besluit lag, dat Gods voornemen was, ook de meest boose menschen zalig te maken, en niet God, maar de menschen zelfden schuld hadden aan hunne verdienisse. Hierop werd hem de tekst 1 Tim. 2: 1-6 voorgeleed en de kracht van het argument klaar ontwikkeld, waarop hij niets bondigers had te antwoorden, dan eenige tegenwerpingen in gelijkenissen, hijv. van eenige in elkaar gezette raden van een horlogie, dat toch niet anders gaan kon dan de samenvoeging met zich meebrengt; waarop ik hem echter kortelijk geantwoord heb, dat gelijkenissen niets bewijzen, dat de raden in een horlogie niet met verstand en wil gelegd zijn en zich niet verzetten kunnen. Een andere gelijkenis had hij nog van de kracht des vuurs tegenover hout van dezelfde soort, hoe zich namelijk noodzakelijk dezelfde werking daaraan openbaren moest. Ik antwoordde: wanneer men echter het een stuk van hetzelfde hout tevooren in het water dompelt, dan zal de kracht van het vuur niet dezelfde werking op beide hebben. Van zulke, zoogelijkenissen echter bracht ik hem op een andere, om de kwestie van het zalig worden duidelijk te maken: „Wanneer namelijk twee menschen in de slotgracht gevallen zijn en beiden een touw toegeworpen wordt, met de vernanning,

om het touw te grijpen, daar men ze door dit middel zeker redden zou, maar de een wil het aangeboden middel niet aannemen, dan moet immers de schuld van zijn verdrinken bij hemzelf gezocht worden.“ (Hier zou Frederik hebben kunnen tegenwerpen, dat het, volgens de leer des Bijbels, geenszins in de macht des menschen ligt, het reddende touw te grijpen, dat dit veel eer een daad der genade is, die ook de erkenning moet bewerken, dat juist dit touw het touw der zaligheid is, en de kracht verleent, dat men het werkelijk grijpt; wanneer echter de een uit zichzelf het grijpen kon, zou hij iets voor hebben bij den anderen, dat is echter onmogelijk, omdat beiden zich gelijkelijk in een ongelukkig en onmachtigen toestand bevinden.) De kroonprins antwoordde: Luther heeft toch zelf het absolutum decretum (het volstrekte besluit) belijden? Waarom gaan wij dan van Luther af? Ik antwoordde: 1. Lutherus is niet de regel van ons geloof, maar Gods Woord. Luther is slechts een belijder der waarheid, niet wien allen het insoverre eens zijn, als zijn belijdenis met Gods Woord overeenkomt; 2. zijn laatste belijdenis is geweest als wij leeren (beide argumenten zijn zeer zwak en No. 2 volkomen valsch, daar Luther in zijne onderdom wel al zijne boeken als Saturnus zijne kinderen verslinden wilde, maar niet dat van den „knechtelijken wil“ onlangs heeft men op deze wijze zich willen helpen);